

«Хиуаз Доспанова халықаралық әуежайы» АҚ сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша талдамалық анықтама

Атырау қ.,

25 мамыр 2025 ж.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасының Заңына, «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы № 12 бұйрығына (бұдан әрі-Қағидалар), «Хиуаз Доспанова халықаралық әуежайы» АҚ (бұдан әрі-Қоғам) Басқарма төрағасының «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы» 06.05.2024ж. № 69 бұйрығына сәйкес Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізілді.

Қағидаларға сәйкес талдау екі бағыт бойынша жүзеге асырылды: Қоғамның қызметіне қатысты **нормативтік құқықтық актілердегі** сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау және **ұйымдық-басқару қызметіндегі** сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Бұйрықтарды уақтылы қабылдамау, «жасырын қызметтерді» анықтау, қызметкерлердің біліктілігін арттыру және көрсету мерзімдерін бұзу көрсетілетін қызметті алушылардың құқықтарын бұзу үшін жағдайлар мен себептер туғызады, бұл сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне әкеп соғады.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне сыртқы талдау жүргізудің жалпы кезеңі: 2024 жылғы мамырынан бастап 2025 жылғы наурызын қоса алғанда.

Осы талдау үшін Қоғам қызметіне қатысты нормативтік құқықтық актілер (кодекстер, Заңдар, ҚР Үкіметінің қаулылары, бұйрықтар); ресми акпарат, уәкілетті органдардың тексеру материалдары, еркін қол жетімді материалдар мен құжаттар пайдаланылды.

I. Қоғамның ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау келесі мәселелер бойынша жүргізілді:

1. Қоғамның қызметін қозғайтын нормативтік-құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

2. персоналды басқару, оның ішінде кадрлардың ауысуы;

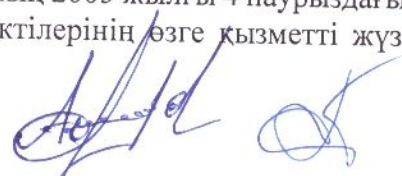
3. мүдделер қақтығысын реттеу;

4. Қоғамның ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінен туындайтын өзге де мәселелер.

Өндірістік қызметте қоғам қызмет көрсетеді:

- Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;
- Әуе кемесінің ұшып көтерілуін және қонуын қамтамасыз ету;
- Жолаушылар үшін қонғаннан кейін 3 сағаттан артық әуе кемесіне тұрақ орнын беру және өңдеуге (тиеуге және/немесе түсіруге) жататын жүктер(почта)болған кезде әуе кемелерінің сертификатталған жүк және жүк-жолаушы типтері үшін 6 сағат;
- өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстары
- Әуе кемесін авиациялық жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету;
- Жүктерді өңдеу;
- Қолжетімділігі шектеулі аймаққа өтетін Бөгде ұйымдардың қызметкерлері мен көлік құралдарын тексеру және рұқсаттамалармен қамтамасыз ету;
- Әуе кемесінің кездесуін-шығарылуын қамтамасыз ету;
- Жанар-жағармай материалдары мен арнайы сұйықтықтарды бөгде ұйымдарға сақтау жөніндегі қызметтер;
- Әуе кемесін қардан және мұздан тазарту;
- Салонды тазалау;
- Авиациялық көлігі үшін ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды көтерме-бөлшек сату;

ҚР Табиғи монополияларды реттеу агенттігі төрағасының 2005 жылғы 4 наурыздағы № 70-НҚ бұйрығымен бекітілген Табиғи монополиялар субъектілерінің өзге қызметті жүзеге

асыруына келісім беру туралы өтініштерді беру және қарау қағидаларына сәйкес уәкілетті органмен келісілген өзге де қызмет.

Қоғам мемлекеттік қызмет көрсетпейді, рұқсат беру және бақылау функциялары жоқ.

Талданатын кезеңде уәкілетті мемлекеттік органдар сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне сыртқы талдауды жүзеге асырмады.

Ұйымдастырушылық-басқару қызметіне жүргізілген ішкі талдау қоғамдағы персоналды басқару ҚР қолданыстағы заңнамасына: ҚР Еңбек кодексіне, «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» 2010 ж. 07.15 № 339 – IV Заңына сәйкес жүзеге асырылатынын көрсетті; «Мемлекеттік билік органдары жүйесіндегі кадр саясатының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 31 шілдедегі № 290 Жарлығымен (Республикалық маңызы бар қалалар, астана, сондай-ақ облыстардың әкімшілік орталықтары болып табылатын қалалар әуежайларының бірінші басшыларын тағайындау және босату); Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің 2010 жылғы 6 қыркүйектегі № 396 бұйрығымен «Әуежайды пайдаланушының бірінші басшысы лауазымына кандидаттарға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы» және Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарымен (бұдан әрі – ІНҚ).

Қоғамда жұмысқа орналасу үдерістерін іріктеп зерделеу (бос лауазымдарға, тәртіптік жаза қолдану, қайта даярлау және біліктілікті арттыру, тәлімгерлік және т.б.) олардың жалпы заңнаманың белгіленген талаптарына сәйкес келетіндігін көрсетті.

Қоғамның атқарушы органы сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдау туралы міндеттеме түрінде жазбаша нысанда расталды;

- «сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» ҚР Заңының 12-бабына сәйкес, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдар, оларға теңестірілген адамдар өз өкілеттіктерін жеке, топтық және өзге де қызметтік емес мүдделерде пайдалануға әкеп соғуы мүмкін іс-әрекеттер жасауға жол бермеу мақсатында өзіне сыбайлас жемқорлыққа қарсы бірқатар шектеулер қабылдайды.

Қоғамның атқарушы органынан басқа, сатып алу және жабдықтау бөлімінің (СжЖБ) қызметкерлері және бухгалтерлік есеп және қаржы бөлімінің (БЕҚБ) бастығы сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдау туралы міндеттеме түріндегі растауды жазбаша түрде ұсынды.

- сондай-ақ, Заңның 12-бабының 3-тармағына сәйкес осы баптың 1-тармағында көрсетілген адамдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдауға келісімін тиісті ұйымдардың персоналды басқару қызметтері (кадр қызметтері) жазбаша нысанда тіркейді.

- Заңның 12-бабының 4-тармағына сәйкес осы баптың 1-тармағында көрсетілген адамдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдамауы лауазымға қабылдаудан бас тартуға не лауазымнан босатуға (лауазымнан босатуға) әкеп соғады, қылмыстық жазаланатын іс-әрекет және әкімшілік құқық бұзушылық белгілері болмаған жағдайларда оларды сақтамауы олардың мемлекеттік қызметті немесе өзге де тиісті қызметті тоқтатуы үшін негіз болып табылады.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық не сыбайлас жемқорлыққа жағдай туғызатын құқық бұзушылық жасағаны үшін жауапкершілік Қоғамның ішкі құжаттарында көрсетілген, Қоғам қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық көріністерінің барлық фактілері туралы Қоғам басшылығына хабарлау міндеттері айқындалған.

Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда бөлімше қызметкерлері осы құбылысты реттеу бойынша ІНҚ басшылыққа алады. Жоғарыда көрсетілген ІНҚ және лауазымдық нұсқаулықтармен қызметкерлер қол қойғызып танысты.

Талданған кезеңде мүдделер қақтығысы фактісі анықталған жоқ.

Қаржылық есептілік депозитарийінің веб-порталынан мүдделер қақтығысын анықтау, сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеу және олардың уактылы алдын алуға дайындығы туралы шартты контрагенттермен жасалған шартқа енгізу бойынша ақпаратты зерделеу бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Қоғамды сатып алу саласында:

1) Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді (ТЖҚ) сатып алу рәсімдерін ресімдеу және ұйымдастыру «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының 01.07.2024 жылғы № 106-VIII Заңына; Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 09.10.2024 жылғы № 678 бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру ережесіне; Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 26.09.2024 жылғы № 646 бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік сатып алу саласындағы тізілімдерді қалыптастыру және жүргізу қағидаларына және басқа да нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүргізіледі;

2) Қоғамның бекітілген бюджеті негізінде құбырларды сатып алу жоспарын қалыптастыру оған өзгерістер мен толықтырулар енгізу;

3) сұрау салулар бойынша уәкілетті органдарға жауаптар беру;

4) сатып алу туралы шарттар жасау;

5) сатып алу туралы шарттардың орындалуына қаржылық және сандық талдауды қамтамасыз ету;

6) қойма операцияларын ұйымдастыру.

Сатып алу әдісі	Шарт сомасы 11 айда . 2023 ж. мамырдан бастап 2024 ж. наурызға дейін (мың теңге)	Шарт сомасы 11 айда . 2024ж. мамырдан бастап 2025 ж. наурызға дейін (мың теңге)	Өзгерту %
Ашық конкурс	1 044 775,89	269 391	88%
Баға ұсыныстарын сұрау	153 317,99	400,0	176%
Алдын ала біліктілік іріктеу	0	2 700	
Бір көзден	117 707,35	35 622, 63	30%
Негіздемелік келісім пайдаланылған конкурстық екінші кезең	6 948,86	18 121,87	261%
Рейтенгілік-балдық жүйе пайдаланылған конкурс	0	3 512,73	
Электрондық конкурс	0	323,40	
Барлығы:	1 322 750,09	1 280 334,39	97%

Талданып отырған кезеңде Қоғамның сатып алу және жабдықтау бөлімінде (бұдан әрі – СЖЖБ) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар, мүдделер қақтығысы анықталған жоқ.

Қоғамда тікелей бағынысты лауазымдарда туыстарының жұмыс істеу фактілері жоқ.

Бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар мониторингінің нәтижелері бойынша Қоғам қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны туралы қандай да бір мәліметтер анықталған жоқ.

Қоғамның ұйымдастырушылық – басқарушылық қызметінде құжаттаманы басқаруға қатысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау шынайылық аясында өтті.

Өтініш/жауап/сұрау салулар туралы қабылдаудан бас тарту фактілері, оның ішінде «е-Өтініш» азаматтарының барлық өтініштерін өңдеудің бірыңғай платформасына анықталған жоқ;

Істерді, оларды есепке алу журналдарын жүргізу бойынша мынадай сәйкессіздіктер анықталды:

өтініштерді/сұрау салуларды және т.б. қарау азаматтардың барлық өтініштерін қабылдау мен өңдеудің бірыңғай «е-Өтініш» платформасында және қағаз тасығышта жүргізіледі.

Өтініштермен жұмыс істеу ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексімен (бұдан әрі - Кодекс) және Құжаттандыру, құжаттарды басқару және мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарда электрондық құжат айналымы жүйелерін пайдалану қағидаларымен (Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің 2023 жылғы 25 тамыздағы № 236 бұйрығы) (бұдан әрі - Қағидалар) регламенттелген.

Мемлекеттік органдарға, жергілікті өзін-өзі басқару органдарына, мемлекет жүз пайыз қатысатын заңды тұлғаларға келіп түсетін өтініштерді тіркеу, есепке алу, сондай-ақ азаматтардың барлық өтініштерін «е-Өтініш» қабылдау және өңдеудің бірыңғай платформасында «Электрондық өтініштер» ақпараттық талдау жүйесін жүргізу қағидаларына (бұдан әрі - Қағидалар) сәйкес келіп түскен өтініштерді орындау мерзімі автоматты түрде толтырылады (калыптастырылады).

4-параграфтың негізінде «Құжаттарды тіркеу тәртібі» қағидаларына сәйкес тіркелуге жататын (жүгінуге кіретін) құжат туралы мәліметтердің белгіленетін құрамының арасында тіркеу карточкасында орындалу мерзімін қағаз жеткізгіште көрсету туралы талап бар.

Қоғам Кеңесі Ереженің жоғарыда көрсетілген нормаларын орындамайды (егер өтініште орындалу мерзімі көрсетілсе, қоспағанда).

Бұл факт орындалу барысын реттеуді бақылауды бұзуға, орындалған құжатты бақылаудан алуға, орындалған құжатты іске жіберуге, құжаттардың орындалу барысы мен нәтижелерін есепке алуға, қорытуға және талдауға, құжаттардың орындалу жай-күйі туралы басшылықты хабардар етуге әкеп соғуы мүмкін.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 11 тамыздағы № ҚР ДСМ-96/2020 бұйрығымен бекітілген «Денсаулық сақтау объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларының (бұдан әрі - ҚБ 96/2020) талаптарына сәйкес медициналық ұйымның жауапты адамы нысан бойынша журналда пайда болған медициналық қалдықтардың күн сайынғы есебін жүргізеді. Қоғамның медициналық пунктінде жоғарыда көрсетілген талаптың тиісті түрде орындалуы қамтамасыз етілмейді, яғни толтыру уақыт өткен соң жүзеге асырылады.

Қолданыстағы заңнамада лауазымды адамдар үшін белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы қабылданған шектеулер мен тыйымдарды бұзу фактілері анықталған жоқ.

Қоғам қызметінде сыбайлас жемқорлықтың көріну фактісі бойынша жеке және заңды тұлғалардың өтініштері анықталған жоқ.

Байқалған кезеңде Қоғам қызметкерлеріне сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық саласындағы әкімшілік және қылмыстық істер қозғалған жоқ.

Байқалған кезеңде Қоғам қызметкерлері бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде жасаған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға қатысты теріс Жарияланымдар анықталған жоқ.

Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша әлеуметтік сауалнамалар жүргізілген жоқ.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау қорытындылары бойынша қорытынды және ұсынымдар:

Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу нормативтік құқықтық актілерде де, ұйымдастыру-басқару қызметінде де сыбайлас жемқорлыққа қолайлы себептер мен жағдайларды төмендету бойынша шаралар қабылдауға ықпал етеді. Дегенмен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі алдын алу іс-шараларының неғұрлым оң нәтижелеріне қол жеткізу мақсатында нивелирлеу қажет сыбайлас жемқорлық тәуекелдері калып отыр.

- Кеңсе «Құжаттарды тіркеу тәртібі» Ережесінің 4-параграфының тіркелуге жататын (жүгінуге кіретін) құжат туралы мәліметтердің белгіленген құрамы арасында орындалуын, яғни тіркеу карточкасында орындау мерзімін қағаз тасығышта көрсету туралы талаптың орындалуын қамтамасыз етсін;
- Қоғамның медициналық пункті Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 11 тамыздағы № ҚР ДСМ-96/2020 бұйрығымен бекітілген «Денсаулық сақтау объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидалары талаптарының тиісті түрде орындалуын қамтамасыз етсін, яғни пайда болған медициналық қалдықтардың күнделікті есебін жүргізсін.
- ҚР заңнамаларына және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы басқа да нормативтік-құқықтық құжаттарға кезең-кезеңімен өзгерістер/толықтырулар енгізіліп отырғанын ескере отырып, жұмыс тобына сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың туындау қаупін және Қоғам қызметіндегі мүдделер қақтығысы жағдайларын болдырмауға бағытталған жұмысты одан әрі жүргізу талап етіледі.
- Қоғам басшылығы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау фактілеріне жол бермеу бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың тиімділігін арттыру мақсатында, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды күшейту мақсатында сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне тұрақты негізде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг жүргізуді жалғастырсын.

Тәуекелдерді басқару менеджері
(сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицер)

А.Ильсова

«Хиуаз Доспанова халықаралық әуежайы» АҚ
жергілікті кәсіподағы» ҚБ төрағасы

С. Айдингалиев

Келісілді:

(Signature)